

የሚዲያ ሀገራዊ ሚና ምን መሆን አለበት?

ቶሎሳ ኡርጌሳ 01-01-17

የአንድ ሀገር ሚዲያ በሀገሪቱ ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተግባሮች ውስጥ የሚኖረው ፋይዳ ከፍተኛ ነው። በተለይም እንደ እኛ ዓይነት በማደግ ላይ ለሚገኝ ሀገር ተፈጻሚ ሊሆኑ የሚገባቸውን ሀገራዊ ትልሞችን በማሳወቅና በማስተማር ረገድ የሚኖረው ፋይዳ ከፍተኛ መሆኑ አያጠያይቅም። ታዲያ በዚህ ዕሑፍ ሚዲያ የሀገራችንን የሰላም፣ የልማትና የዲሞክራሲ ትልሞችን ዕውን ለማድረግ የሚኖረውን ሚና በመጠኑ ለመዳሰስ እሞክራለሁ።

እንደሚታወቀው የኢ.ፌ.ዴ.ሪ መንግስት በሀገ-መንግስቱ ላይ በግልፅ የተደነገጉት ሃሳብን በነፃነት የመግለፅ መብቶች እውን እንዲሆኑ ከመታገሉም በላይ፣ እንዳይሸራረፉም በፅናት ታግሎላቸዋል፤ እየታገለላቸውም ነው። በተለይም ሚዲያ በሀገሪቱ የሰላም፣ የልማትና የዲሞክራሲ እመርታዎች ላይ የራሱን እሴት የሚጨምር መሳሪያ አድርጎ ይመለከተዋል። ሆኖም ሚዲያ ህግና ስርዓትን አክብሮ ካልተንቀሳቀሰ፤ ያለው ጠቀሜታ እንደተጠበቀ ሆኖ በሁለንተናዊ የዕድገትና የዲሞክራሲ ባህል ግንባታ ዓላማዎች ላይ ጉዳት ሊያደረስ እንደሚችል የሚገነዘብ ይመስለኛል።

ሆኖም እኔ እስከሚገባኝ ድረስ መንግስት የሚዲያን ጉዳት ለማስቀረት ሲል ጥቅሙን የመገደብ አካሄድ ሊከተል የሚችል አይመስለኝም። ሚዲያ እንደ ሌሎቹ የዲሞክራሲ ግንባታ ስራዎች ሁሉ፤ ነፃና ጤናኛ ሆኖ በሀገሪቱ ፈርጂ ብዙ የልማት ተግባራት ውስጥ የበኩሉን ሚና ሊጫወት እንደሚችል የሚገነዘብ ይመስለኛል። ይህም መንግስት ሚዲያው ነፃና ጤናኛ በሆነ አካሄድ እንዲያድግና እንዲመነገግ የሚያደርጉ ስራዎችን የሚፈፀሙ ለማንም ብሎ ሳይሆን ዘርፉ በሀገር ግንባታ ላይ ያለውን ጠቀሜታ ስለሚረዳ ነው። ከሁሉም በላይ ዘርፉ በሀገራችን ውስጥ በመገንባት ላይ የሚገኘው ዲሞክራሲያዊ ስርዓት እንዲያብብና ከፍተኛ ደረጃ ላይ እንዲደርስ ካለው ፅኑ ፍላጎት ተነስቶ የሚተገብረው መሆኑን መገንዘብ ተገቢ ይመስለኛል።

ምንም እንኳን ሀገራችን ውስጥ ያለው ሚዲያ ተግባሩን አቅም በፈቀደ መጠን እየተወጣ ቢሆንም፤ በመንግስት በአሁኑ ወቅት ዘርፉ የሚጠበቅበት ሀገራዊ ሚና በተገቢው መንገድ እየተወጣ ነው ብዬ አላምንም። ይህን አባባሌን በቅርቡ ፓርላማ ቀርቦው የመሰሪያ ቤታቸውን የስድስት ወር አፈፃፀም አስመልክተው ገለፃ ያደረጉት የኢ.ፌ.ዴ.ሪ የመንግስት ኮሙኒኬሽን ጉዳዮች ፅህፈት ቤት ኃላፊ ሚኒስትር ዶክተር ነገሪ ሌንጮ ይጋሩታል። እርሳቸው ለፓርላማው እንደገለፁት፤ በሚዲያውና በህዝብ ግንኙነት ዘርፎች ያሉትን ችግሮች ለመቅረፍና ማሳበረሰቡን በመረጃ ተደራሽ ለማድረግ ዘርፉን ለማሻሻል የሚያስችል ሪፎርም ይደረጋል። ይህ የሚኒስትሩ አባባል ሚዲያው ተግባሩን ሲወጣ የመጣ ቢሆንም፤ ዘመኑ በሚጠይቀው ከሁሉትና ብቃት መታጀብ እንዳለበት የሚያመለክት ነው። ይህም መንግስት ሚዲያውን በመደገፍ በሀገራችን ዕድገት ላይ የሚጫወተውን ሚና እንዲያሳድግ ለመደገፍ ቁርጠኛ መሆኑን ያሳያል።

ሚዲያው ለህዝብ ጠቃሚ በሆነ መንገድ ተግባሩን መወጣት ይኖርበታል። ከእኛ ሀገር ተጨባጭ ሁኔታም በትክክለኛው የልማታዊ ጋዜጠኝነት ዘውግ መመራት አለበት። የልማት ኮሙኒኬሽን ንድፈ-ሐሳብ በግልፅ እንደሚያስረዳው፤ የልማት ጋዜጠኝነት መንግስትና ህዝብ በጋራ ተቀናጅተው ከሰሩ ሶስተኛው ዓለም በልማት ጎዳና የማይንዘበት ምንም ምክንያት የለም። ይህም መንግስትና ህዝብ ከፍተኛ የልማት ስራ ሲያከናውኑ ሂደቱ በልማት ጋዜጠኝነት ዘገባ መደገፍ እንደሚኖርበት ያስረዳናል። በልማት ጋዜጠኝነት ውስጥ የህዝብን ጥቅም ባማከለ መልኩ መነቀፍ ያለበት ጉዳይ ዝም ተብሎ የሚታይ አይደለም፤ ይዘገባል።

ይሁንና ዊልበርና ሸራም የተሰኙ የመስኩ ምሁራን እንደሚሉት የዘርፍ ዘገባ ከአጠቃላይ ጥላቻና ከአጠቃላይ ውዳሴ የራቀ መሆን ይኖርበታል። የልማት ጋዜጠኝነት እንደ ሀገራችን ያሉ በማደግ ላይ የሚገኙ ሀገሮች ህዝቦችን ኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊና ባህላዊ ሁኔታችን የማስታወቅ፣ የማስተማርና የማሳሳት ተግባራትን ያነገብ ነው።

እነዚህ ህዝቦች ካሉበት የድህነት አዙሪት ቀለበት ነፃ እንዲሆኑና በኢኮኖሚ ራሳቸውን እንዲችሉ ያደርጋል። ህዝብን ከድህነትና ከኋላ ቀርነት ለማላቀቅ፣ ፈጣን ሀገራዊ ለውጥን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ትክክለኛ የልማት ሃሳቦችን ህዝቡ እንዲገነዘባቸው፣ እንዲያምንባቸውና በአተገባበራቸውም በንቃት እንዲሳተፍ የሚያደርግ እንዲሁም አዎንታዊ የልማትና የዲሞክራሲ የለውጥ እሴትንም የሚገነባ የጋዜጠኝነት ዘርፍ ነው።

ታዲያ ይህ ዘርፍ ራሱን ከጭፍን ጥላቻና ከጭፍን ሙገሳ የተላቀቀ መሆኑን መገንዘብ ይገባል። በየጊዜው በሚካሄዱ የልማት ተግባራት ውስጥ የሚታዩ ብልሹ አሰራሮችን ነቅሶ በማውጣት የተጣለበትን ሀገራዊ ሃላፊነት መወጣት አለበት። ለአብነት ያህል አንድ የልማት ፕሮጀክት በዕቅድ ደረጃ እንደሚከናወን የገለፀ ሚዲያ፣ ምርቃቱ ላይ ብቻ ለመገኘት ቀጠሮ መያዝ አይኖርበትም። ፕሮጀክቱ በየጊዜው ያስመዘገበውን ዕመርታ፣ በሂደቱ ውስጥ ያጋጠሙት ተግዳሮቶችና ብልሹ አሰራሮች እንዲሁም ሌሎች ማህበራዊ ስንክሳሮቹ እየተነቀሱ በባለሙያዎች እንዲተቹ ማድረግ አለበት። እነዚህን ጉዳዮች ሳያከናውን በምርቃቱ ላይ ተገኝቶ “እገሌ የተሰኘው ፕሮጀክት በምንትስ ወጪ ተመረቀ” የሚል ዘገባን ካቀረበ ራሱን ከልማታዊ ጋዜጠኝነት መርህ ጋር እያላተመ መሆኑን ማወቅ ያለበት ይመስለኛል።

ሚዲያ ልዩነቶች የሚስተናገዱበት የውይይት መድረክም መሆን ይኖርበታል። ይህም በወሳኝ ጉዳዮች ላይ ለሚከናወኑ የብሔራዊ መግባባት ስራዎች የበኩሉን ሚና ይጫወታል። አንድ ሚዲያ በተለያዩ ዘርፎች አንድ ዓይነት ድምፆች ብቻ የሚስተናገዱበት ከሆነ የተጣለበትን ሀገራዊ ተልዕኮ ተወጥቷል ማለት አይቻልም። ምክንያቱም በየትኛውም ማህበረሰብ ውስጥ ሁሉም ዜጋ አንድ ዓይነት አስተሳሰብ ሊኖረው ስለማይችል ነው። አንድ ዓይነት ማህበረሰብ በሌለበት ሁኔታ ደግሞ ሚዲያው የሚታወቅ አጀንዳን በአንድ ጎኑ ብቻ ለታዳሚው የሚያቀርብ ከሆነ ከገደል ማሚቶነት የተለየ ሚና የሚኖረው አይመስለኝም። በመሆኑም የትኛውም ሚዲያ የሁሉንም የህብረተሰብ ክፍል አመለካከት ሚዛናዊ በሆነ መልኩ ማቅረብ ይጠበቅበታል።

ሆኖም ሚዲያ የነፃነቱን ያህል በሀገሪቱ የህግ ማዕቀፍ ውስጥ የሚሰራና ተጠያቂነትም ያለው መሆኑን መዘንጋት አይገባም። ሚዲያ ከስሜታዊነት፣ ከአሉባልተኝነትና ከጭፍን ጥላቻ ርቆ ብሎም እንደማንኛውም ሀገር ሚዲያ የሀገሩን ህጋዊ አሰራሮችን አክብሮ ተግባሩን ማከናወን ይኖርበታል። አዎ! እርግጥም ጋዜጠኝነት ህዝብን የሚያስተምርና የሚያሳውቅ ሙያ እንደመሆኑ መጠን፤ “እዚህ ጋ ጥሩ ተሰርቷል፣ እዚህ ጋ ደግሞ መስተካከል ያለበት ጉዳይ አለ” እያለ ተግባሩን ሳይወጣ ቀርቶ፤ በአንፃሩ በፍፁም ጥላቻ ላይ ተመርኩዞ ሁልጊዜ ዕንፈኛ አስተሳሰቦችን ብቻ የሚያራምድ ከሆነ ህዝብን ከማደናገር ውጪ ሙያዊ ሃላፊነቱን ተወጥቷል ሊባል የሚችል አይመስለኝም።

ሚዲያ የህዝብን አስተያየት የሚያስተናግድ፣ የውይይት መድረክ ሆኖ የሚያገለግልና ህግና ስርዓትን አክብሮ የሚሰራ ተቋም እንጂ፤ የጥላቻ ስሜት መጋለቢያ ፈረስ ከሆነ ጤናማ ሆኖ ተግባሩን እየተወጣ ነው ሊባል አይችልም። የዘገባው ዕይታ የተንሸዋረረ ሊሆን ስለሚችልም ሚዛናዊነትን በመሳት አሉባልታዊ ድርሳኖችን እያነበነ አሊያም እያተመ ለማሰራጨት ይገደዳል። ከፍ ሲልም የአንዳንድ ፀረ-ሰላም ኃይሎችን አጀንዳ የራሱ አድርጎ በማቅረብ የጎላ ስህተት ሊፈፀም ይችላል። በመሆኑም ሚዲያው የተቋቋመበትን ሀገር ህግና ስርዓት አክብሮ መስራት ይኖርበታል።

እርግጥ ሚዲያ እንደ ማንኛውም የሙያ ዘርፍ የሥራ ነፃነት ስላለው ብቻ የሀገሪቱን ህግና አሰራርን እንዲሁም የራሱን የሰነ-ምግባር ደንብ እየደፈጠጠ እንዳሻው ሲሆን ዝም ተብሎ የሚታይ አይመስለኝም። እናም ማንኛውም

ሚዲያ የሙያውን ነፃነትን ጭንብል ተሸፋፍነው ወንጀል ለመስራት ሲሞክሩ እንዲሁም ህግና ስርዓትን ደፍቀው በማን አለብኝነት የያዙትን ቀለምና ወረቀት እስኪጨርሱ ድረስ እየለቀለቁ ተጠያቂነት በሌለው አኳኋን በአሉባልታ ላይ የተመሰረቱና የተዛቡ ዘገባዎችን ለህዝብ ሲያቀርቡ ብሎም የፀረ ሰላም ኃይሎችንና የአሸባሪዎችን አጀንዳ ሲያራግቡ የሚዲያውን ጤናማነት በሚቆጣጠሩት የሀገሪቱ ህጎች መጠየቃቸው የሚቀር አይመስለኝም። 'ለምን?' ቢባል፣ በማንኛውም ዲሞክራሲያዊ ሀገር ውስጥ የህግ የበላይነት ለድርድር የሚቀርብ ጉዳይ ባለመሆኑ፣ በሚዲያ ውስጥም የሚሰራ ሆነም ሌላ ወገን ህጋዊ አሰራሮችን ተላልፎ ሲገኝ በህግ አግባብ መጠየቁ የማይቀር ስለሆነ ነው።

በጥቅሉ ሚዲያ በሀገራችን ሁለንተናዊ ዕድገት ውስጥ ሙያዊ ሚናውን እንዲወጣ ተግባሩን ሚዛናዊና የህዝብን ጥቅም በሚያረጋግጥ መልኩ መወጣት ይኖርበታል። ለዚህም ዘርፉ በመስኩ በሰለጠኑ አቅምና ፍላጎት ባላቸው ባለሙያዎች መደርጀት አለበት። ለዚህ ደግሞ መንግስት በአቅም ግንባታና ሚዲያውን ወቅቱ ከሚጠይቀው ተጨባጭ ሁኔታ አኳያ መዋቅራዊ አደረጃጀቱን ማስተካከል ይኖርበታል እላለሁ።